

DOI: [10.32702/2307-2156-2018.12.1](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.12.1)

УДК 351:339.5:620

*В. О. Шведун,  
доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник,  
завідувач кафедри менеджменту навчально-науково-виробничого центру,  
Національний університет цивільного захисту України*

## **РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ Й ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ**

*V. Shvedun  
Head of the Management department of the Education, Scientific and Production Center,  
National University of Civil Defence of Ukraine*

### **DEVELOPMENT AND DEPLOYMENT OF STATE POLICY OF UKRAINE ON ENERGY SAVING AND ENERGY EFFICIENCY**

*В статті вдосконалено процеси формування та реалізації державної політики України з енергозбереження й енергоефективності. Зокрема, виокремлено різновиди державної політики в сфері енергозбереження й енергоефективності: політика енергозаощадження; політика енергоефективності; політика у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Проаналізовано ключові завдання Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження: впровадження державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива; забезпечення підвищення кількості відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива; надання послуг щодо забезпечення енергоефективності й енергозбереження. Розроблено комплекс заходів щодо вдосконалення державної політики України з енергозбереження й енергоефективності.*

**Problem setting.** *The modern technologies of public administration in the sphere of energy saving are focused on modernization of infrastructure of power industry that will allow increasing energy saving level in domestic market and, accordingly, increasing volumes of the electric power export. In general the described processes will promote determination of capacity of domestic and foreign market of the electric power and the corresponding export potential which will contribute to the development of national economy. Accordingly, the above stated causes relevance of the research subject.*

**Paper objective.** *The purpose of article is improvement of the processes of formation and realization of state policy of Ukraine on energy saving and energy efficiency.*

**Paper main body.** *The processes of formation and realization of state policy of Ukraine on energy saving and energy efficiency are improved in the article. In particular, the following kinds of state policy in the sphere of energy saving and an energy efficiency are allocated:*

*energy saving policy; energy efficiency policy; policy in the sphere of effective use of fuel and energy resources, energy saving, renewable and alternative types of fuel. The following key tasks of the State Agency of Energy Efficiency and Energy Saving are analyzed: introduction of state policy in the sphere of effective use of fuel and energy resources, energy saving, renewable and alternative types of fuel; ensuring of increase in quantity of renewable and alternative types of fuel; provision of services on ensuring of energy efficiency and energy saving. A set of measures for improvement of state policy of Ukraine for energy saving and energy efficiency is developed.*

**Conclusions of the research.** *It is necessary to prove the offers on optimization of structure of energy consumption and power supply of Ukraine and also the effective use of capacities of a system through which transportation of energy is carried out. Besides, it is necessary to develop a number of recommendations concerning energy saving and to allocate the prospective directions of organization of cooperation of Ukraine in the sphere of power at the international level that, in turn, will promote increase in level of the state energy security.*

**Ключові слова:** *державна політика; енергозбереження; енергоефективність; енергозаощадження; енергетичний менеджмент.*

**Keywords:** *state policy; energy saving; energy effectiveness; energy power management.*

**Постановка проблеми.** Сучасні технології державного управління в сфері енергозбереження орієнтовані на модернізацію інфраструктури сфери електроенергетики, що дозволить підвищити рівень енергозбереження на внутрішньому ринку та, відповідно, збільшити обсяги експорту електроенергії. В цілому описані процеси сприятимуть визначенню ємності внутрішнього та зовнішнього ринку електроенергії та відповідного експортного потенціалу, який сприятиме розвитку економіки країни. Відповідно, вищезазначене обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблемам розробки ефективної державної політики у сферах енергоефективності й енергозбереження присвячено багато наукових праць: С. П. Денисюка [1], Д. Ю. Дрожжина [2], О. М. Суходолі [3] та ін.

У цілому, аналіз наукових праць вітчизняних вчених підтверджує актуальність і необхідність вирішення проблем, що стосуються енергоефективності та енергозбереження, зокрема, в сфері електроенергетики, на сучасному етапі.

**Мета статті.** Виходячи з вищенаведеного, метою статті є вдосконалення процесів формування та реалізації державної політики України з енергозбереження й енергоефективності.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно поставити та вирішити такі завдання:

- виокремити різновиди державної політики в сфері енергозбереження й енергоефективності;
- проаналізувати ключові завдання Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження;
- розробити комплекс заходів щодо вдосконалення державної політики України з енергозбереження й енергоефективності.

**Виклад основного матеріалу.**

У Законі України “Про енергозбереження” від 01.07.1994 № 74/94-ВР використовується таке поняття, як “енергозберігаюча політика”, під якою розуміється регулювання процесів, що стосуються «видобування, переробки, транспортування, зберігання, виробництва, розподілу та використання паливно-енергетичних ресурсів» в контексті їх адміністративно-правового та фінансово-економічного регулювання з метою раціоналізації та економії їх витрачання [2].

Також на нинішньому етапі багато уваги приділяється державній політиці у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Зокрема, з метою забезпечення її реалізації відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676 було створено Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України [4].

Відповідно до п. 3 зазначеної Постанови, серед ключових завдань Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України виділяють такі:

- впровадження державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива;
- забезпечення підвищення кількості відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на рівні енергетичного балансу України;
- надання послуг адміністративного характеру стосовно енергоефективності й енергозбереження.

Організаційна структура Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України складається з таких департаментів:

- департаменту технічного регулювання енергоефективності;
- департаменту стратегічного розвитку;
- департаменту відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива;
- управління інвестиційної діяльності у відновлювальній енергетиці;
- управління реформування енергоефективності та енергозбереження;
- управління енергетичного менеджменту та стандартизації;
- управління державної експертизи;
- управління технологічного регулювання та стимулювання;
- управління проектного менеджменту та міжнародного співробітництва;
- управління державних програм та імплементації вимог ЄС;
- управління моніторингу та інформатизації;
- управління заміщення традиційних видів палива;
- юридичне управління;
- управління комунікації та зв'язків із громадськістю;
- управління фінансування, бухгалтерського обліку та звітності.

Фактично, як можна побачити, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України має в своєму складі департаменти, що орієнтовані на зовнішньоекономічну діяльність в сфері енергетики – “управління проектного менеджменту та міжнародного співробітництва” та “управління державних програм та імплементації вимог ЄС” [1].

Якщо підвести підсумок аналізу нормативно-правової бази щодо різновидів державної політики в сфері енергозбереження, то, здебільшого, на сучасному етапі вони стосуються вирішення питань енергозбереження й енергоефективності.

Що стосується наукової літератури, то на сучасному етапі питанням, що мають відношення до державної політики енергозбереження та енергоефективності, також присвячені праці низки вчених.

Зокрема, базові принципи політики енергозбереження відображені в багатьох наукових роботах. Зокрема, висвітлюються науково-організаційні засади політики енергозбереження (зокрема, в сфері електроенергетики) та системи державного регулювання енергозбереження. При цьому значну увагу зазначені автори приділяють питанням реалізації енергетичної й екологічної політики в умовах розвитку глобалізаційних процесів та створення сприятливих умов для залучення інвестицій до сфери енергетики, зокрема, в електроенергетику [4].

Фактично створення якісно нової державної політики енергоефективності передбачає зміну форм, методів і принципів системи державного регулювання в цілому та роблять акцент на економічно обгрунтованому енергетичному менеджменті в контексті переходу до «ресурсозберігаючого та енергоефективного типу соціально-економічного розвитку держави» [2].

Необхідно також досліджувати ключові тенденції, що спостерігаються в енергетичній політиці України. При цьому автор робить акцент на необхідності формування дієвих механізмів державного регулювання в паливно-енергетичній сфері, зокрема, в сфері електроенергетики шляхом удосконалення різнохарактерних компонентів економічної політики з прийняттям до уваги інтересів виробників та споживачів енергетичних ресурсів, а також забезпечення належного захисту внутрішнього ринку [3].

При цьому необхідно приймати до уваги загальну сутність питань раціоналізації процесів енергозабезпечення України та шляхи вирішення зазначених проблем в контексті забезпечення енергетичної безпеки держави. Слід обгрунтовувати пропозиції стосовно оптимізації структури енергоспоживання й енергозабезпечення України, а також ефективного використання потужностей системи, через яку здійснюється транспортування енергоносіїв. Крім того, слід розробити низку рекомендацій відносно енергозбереження та виділити перспективні напрямки організації співробітництва України в сфері енергетики на міжнародному рівні, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню рівня енергетичної безпеки держави [2; 4].

**Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.** Таким чином, за результатами даного дослідження було отримано такі висновки.

1. Виокремлено різновиди державної політики в сфері енергозбереження й енергоефективності: політика енергозаощадження; політика енергоефективності; політика у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Підкреслено, що державна політика України у сфері енергозбереження й енергоефективності повинна формуватися з урахуванням принципів усіх вищезазначених напрямків.

2. Проаналізовано ключові завдання Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження: впровадження державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива; забезпечення підвищення кількості відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на рівні енергетичного балансу України; надання послуг адміністративного характеру стосовно енергоефективності й енергозбереження.

2. Розроблено комплекс заходів щодо вдосконалення державної політики України з енергозбереження й енергоефективності. Підкреслено, що в процесі їх розробки необхідно досліджувати ключові тенденції, що спостерігаються в енергетичній політиці України.

#### **Література.**

1. Денисюк С. П. Особливості реалізації політики енергоефективності – пріоритети України / С. П. Денисюк // *Енергетика: економіка, технології, екологія*. – 2013. – № 3 (34). – С. 7–20.
2. Дрожжин Д. Ю. Механізм державного регулювання енергоефективності в Україні / Д. Ю. Дрожжин // *Державне будівництво*. – 2012. – № 2. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/06.pdf>.
3. Суходоля О. М. Енергоефективність економіки в контексті національної безпеки: методологія дослідження та механізми реалізації: монографія / О. М. Суходоля. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 424 с.
4. Таукешева Т. Д. Бюджетна децентралізація як чинник зміцнення місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] / Т. Д. Таукешева, Г. В. Даудова // *Теорія та практика державного управління*. – 2015. – Вип. 1(49). – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-1/doc/3/02.pdf>.

#### **References.**

1. Deny'syuk, S. P. (2013). "Osobly'vosti realizaciyi polity'ky' energoefekty'vnosti – priory'tety' Ukrainy" [The features of implementation of energy efficiency policy are the priorities of Ukraine], *Power: economy, technologies, ecology*, 3 (34), 7–20.
2. Drozhzhy'n, D. Yu. (2012). "Mexanizm derzhavnogo regulyuvannya energoefekty'vnosti v Ukraini" [Mechanism of state regulation of energy saving in Ukraine], *State construction*, vol. 2. – Access mode: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/06.pdf>.
3. Suxodolya, O. M. (2006). "Energoefekty'vnist' ekonomiky' v konteksti nacional'noyi bezpeky': metodologiya doslidzhennya ta mexanizmy' realizaciyi" [Energy safety of economics in the context of national safety: methodology of research and mechanisms of realization], Kyiv, Ukraine.
4. Taukesheva, T. D. (2015). "Byudzhetna decentralizaciya yak chy'ny'k zmicznennya misceвого samovryaduvannya v Ukraini" [Budget decentralization like factor of strengthening of local government in Ukraine], *Theory and practice of public administration*, vol. 1(49). Access mode: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-1/doc/3/02.pdf>

*Стаття надійшла до редакції 07.12.2018 р.*